

ד"ר רוחמה מורטון:

„הרופאים הם הפראידים של המדינה הזאת!“

שביתת הרופאים נכנסה לחודשה השלישי, ועם ישראל ממשיך לחיות. במיקרה הייתי החודש בשני חדרים מיון של שני בתי-חולים בתל-אביב, והתפלאתי לראות כמה מעט אנשים חולים מחכים בתור לרופא. אני לא מניחה שתישעה קבין של בריאות נמלו פיתאום על ישראל. לכן המסקנה המתבקשת היא, שעם ישראל הוא עם של היפוכונדרים, שלא ממש זקוקים לרופא. שאלתי את הפסיכולוגית ד"ר רוחמה מורטון מה דעתה: האם כולם הבריאו פיתאום? זה שהיהודים הם היפוכונדרים – זה בטח נכון. בשביל זה את לא צריכה את דעתי. זה כל-כך ברור!

● ולמה כל ההיפוכונדרים הפסיקו ללכת לרופאים בזמן השביתה?

כי בזמן השביתה הביקור אצל הרופא עולה כסף. תמיד יש נטיה לצרוך באופן מוגבר דברים שניתנים בחינם. כשיש רופא בחינם, הולכים אליו כל הזמן. כזמנו, כאשר קופת-חולים החליטה לגבות סכום של לירה אחת עבור כל תרופה, ירדה פלאים צריכת התרופות.

● זאת אומרת, שנעשית חלוקה מאוד בריאה — מי שבאמת צריך רופא, הולך ומשלם 900 שקלים, ואותם שלא הולכים, כנראה לא בדיוק צריכים?

כן, זה נכון. ההליכה לרופא בחינם נעשתה הרגל רע שהשתרש עמוק. השביתה הזאת, כמובן מסויים, היא תרגיל טוב מאוד במחשבה. כל אחד יחשוב פעמיים אם באמת נחוץ לו רופא, וכנראה שחלק גדול מחליט שלא נחוץ.

למשל, במירפאה שאני עובדת בה, יש פציינטית בת 30 שמצבה הנפשי, לפי דעתה ולפי דעת מי ששלח אותה אלינו הוא מצב קשה מאוד. עד לפני שפרצה השביתה היא היתה באה לפחות פעם בשבוע ומטלפנת עוד פעמיים. מאז שפרצה השביתה היא היתה רק פעם אחת.

● כלומר, השביתה עזרה לה.

לא עזרה ולא הויקה, מבחינת מצבה הכללי. אבל בהחלט עזרה לה להיווכח שהיא לא במצב מסוכן — וגם זה משהו. מה להגיד לך? הרופאים הם הפראיירים של המדינה הזאת. ככה מסתכלים עליהם, ככה מתייחסים אליהם וככה משלמים להם.

ארז ביטון:

„אפידיון מיועד לקהל אנין טעם ולאינטלקטואלים!“

אל עשרות כיתבי-העת הספרותיים-אמנותיים היוצאים לאור בארץ הצטרף „אפריון“, כתב-עת בעריכתו של המשורר ארז ביטון.

„אפריון“ יהיה מבוסס רובו ככולו על עבודותיהם של יוצרים מעדות המזרח, ויעסוק באמנות ובספרות מיזרחית.

היום, כשכל כיתבי-העת הקיימים עוסקים ביצירה מיזרחית ומערבית כאחד, לא הבנתי את הצורך להוציא כתב-עת בעל גוון ספרדי. שאלתי את ארז ביטון, אם למי דעתו לא ניתן די בטוי ליוצרים המזרחיים בכיתבי-העת הקיימים.

כן, ניתן ביטוי, אבל לא בפרופרציה הנכונה. אנחנו רוצים לקרוב את הקורא העברי למנטליות של האיזור ושל המרחב שאנו חיים בו. יש לנו מסר מעבר לצד הספרותי-אמנותי.

המסר הוא שכלל שכיר יותר את התרבויות שמסביבנו. זה יתרון להמלת המחיצות הפוליטיות בנינו. כך נהיה מסוגלים לפיתרון הסיכסוכים באזור.

● אתה באמת מאמין בזה, זה מה שכתב-עת מסוגל לעשות?

אני מאמין, שאם אתה מכיר את האנשים אתה לא רוצה לאכול אותם. למשל, פגשתי כמה וכמה משוררים פלסטיניים. מאז שאני מכיר אותם, אני לא רוצה ליידות בהם אננים.

● וקודם רצית?

לא, גם קודם לא רציתי.

● יש ל„אפריון“ מטרה נוספת מלבד פיתרון הסיכסוך באיזורנו?

זו כמובן אחת המטרות. נוסף לזה אנחנו רוצים לתת ביטוי ליצירה המקורית הנעשית בארץ, גם על-ידי ספרדים וגם על-ידי אשכנזים.

● אז במה אתם שונים מ„עבשיו“, מ„סימן קריאה“ ומ„חדרים“, למשל?

בכולם אומנם יש יוצרים מן המזרח, אבל אנחנו רוצים לחדר קצת את האספקט הזה. ואולי אפילו לענות על תחושת הקיפוח של סופרים ספרדים — וגם זה טוב.

למרות שכולנו, היוצרים, מעדות המזרח, שאכנו את התיות שלנו על בירכי המערב. עכשיו אנחנו רוצים להבליט את התרבות שלנו.

● אתה רואה את עצמך סופר או משורר מיזרחי?

אני רואה את עצמי משורר ישראלי, בלי שום תוויות נוספות.

● ראיתי בחוברת תרגומים של שימעון הלקין מיצירות שנכתבו ביידיש. מה הקשר של זה למיזרח?

הפרופסור הלקין הוא האיש שגילה אותי לפני 15 שנה. ואני עומד איתו בקשר עמוק מאז. אני רוצה להביא לאפריון גם אנשים שיש לי איתם מפגש חויתי.

● למו מיועד „אפריון“?

לקהל אנייטעם באמנות ובספרות ולאינטלקטואלים.

פרופסור עמוס שפירא:

„דעת-הקהל לא כופפה את ידו של איש!“

בפרשת עמוס ברנס היו הרבה מאוד דברים תמוהים. השופט חיים כהן, שדן את ברנס למאסר-עולם, היה האיש ששיכנע אותו להסכים לחנינה, והוא גם היה האיש שאמר שנגרם לברנס עוול.

שאלתי את המשפטן הפרופסור שפירא, דיוק הפקולטה למישפטים, אם היה כבר תקדים בארץ שאסיר לא רצה לבקש חנינה, והשופט שדן אותו למאסר בא לשכנע אותו שישכים.

לי לא זכור דבר כזה. אבל אולי תשאל את דויד ליבאי אם הוא זוכר במיקרה? אני אתפלא מאוד אם היה מיקרה כזה.

אני מניח, שאפשר להגיד בבטחון סביר שלא היה מיקרה כזה בעבר.

● לפי דעתך, לדעת הקהל האוהדת בלפי ברנס היה חלק בשיחרורו הקרוב?

כאורח, אני מניח שלדעת-הקהל היתה השפעה מסוימת. אין לי הכלים לבדוק בדיוק כמה.

● זה לא תקדים מסוכן?

כמישפטן וכאורח לא הייתי רוצה שהחלטות על חפות או אשמתו של אדם יוכרעו על-ידי מצב-רוחו של ציבור כלשהו בשבת אחרי הצהריים כדיונוגף.

מצד שני, צריך לזכור שמערכת המישפט היא מערכת חברתית, הליכיהמישפט הם הליכים חברתיים. אין לי ספק שהמישפט לא נוצר ומופעל בחלל ריק. כמו בכל עניין בעל היבט ציבורי, יש לדעת הציבור תפקיד מסויים, עד גבול מסויים.

● איפה הגבול?

במיקרה הזה לא עברו את הגבול. דעת-הקהל לא כופפה את ידו של אף אחד לפעול כנגד רצונו.

● יש מישפטנים הטוענים, ש-10 שנות-מאסר הן עניש מספיק על רצח. מה דעתך?

זו בעיה רצינית מאוד. למה בכלל אנו מענישים — כדי לנקום, כדי לשימור על החברה, כדי לחנך?

היום יש מישפטנים הטוענים, שלא צריך מאסר בכלל, וכל יום יש תיאוריות-ענישה חדשניות. השאלה הגדולה בעניין מהות העונש היא שאלה שקרימינולוגים ופסיכולוגים מתחבטים בה.